

Målnummer:	UM7825-21	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2022-02-11		
Rubrik:	Migrationsverket har inte rätt att föra talan mot beslut angående förordnande av offentligt biträde. Utlänningslagen innehåller inte någon bestämmelse om vem som har rätt att överklaga ett sådant beslut. En bestämmelse om rätten att föra talan finns däremot i lagen om offentligt biträde. Av den framgår att beslut angående offentligt biträde får överklagas av den enskilde och Justitiekanslern. Detta gäller för alla beslut enligt denna lag.		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none">• 14 kap. 5 § och 8 § samt 16 kap. 9 § utlänningslagen (2005:716)• 2 §, 7 a § och 33 § förvaltningsprocesslagen (1971:291)• 1 § och 8 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• MIG 2010:1		

REFERAT

MA har av allmän domstol utvisats på grund av brott. Migrationsverket har därefter beviljat honom en prövning med stöd av 12 kap. 19 b § utlänningslagen (2005:716). MA har begärt att hans ombud ska förordnas som offentligt biträde för honom i det ärendet.

Migrationsverket beslutade den 18 juni 2021 att inte förordna offentligt biträde för MA. Beslutet motiverades i huvudsak med att det saknas förutsättningar att förordna offentligt biträde enligt 18 kap. 1 § utlänningslagen när sökanden beviljats prövning enligt 12 kap. 19 b § samma lag.

MA överklagade Migrationsverkets beslut och yrkade att offentligt biträde skulle förordnas för honom. Förvaltningsrätten i Göteborg, migrationsdomstolen (2021-07-09, ordförande Grehn), beslutade att upphäva Migrationsverkets beslut och visa målet åter till Migrationsverket för ny handläggning med motiveringen att det finns utrymme att förordna offentligt biträde när prövning beviljats enligt 12 kap. 19 b § utlänningslagen.

Migrationsverket överklagade domen och yrkade att Migrationsöverdomstolen skulle meddela prövningstillstånd samt upphäva migrationsdomstolens dom och fastställa verkets beslut.

Migrationsöverdomstolen beslutade att inhämta yttrande från Justitiekanslern avseende frågan om Migrationsverket får överklaga migrationsdomstolens avgörande i fråga om rätt till offentligt biträde.

Justitiekanslern förde i yttrandet fram bl.a. följande. Frågan om vem som har talerätt i den uppkomna situationen regleras uttömmande i lagen (1996:1620) om offentligt biträde. Enligt 8 § denna lag tillkommer denna talerätt enskild part och Justitiekanslern. Migrationsverket bör således inte ha rätt att överklaga migrationsdomstolens avgörande.

Migrationsverket, som bereddes tillfälle att yttra sig, förde fram bl.a. följande. Talerätten hänger samman med grunden för avslaget. Det innebär att om Migrationsverket har grundat sitt avslagsbeslut på omständigheter som regleras i utlänningslagen bör verket ha talerätt även i överinstans. Har Migrationsverket i stället som grund för sitt avslagsbeslut åberopat omständigheter som regleras i rättshjälpslagen (1996:1619) eller i lagen om offentligt biträde har Justitiekanslern talerätt i överinstans. Även om det inte framgår av utlänningslagen vem som har talerätt när det gäller tolkning av 12 kap. 19 b § och 18 kap. 1 § utlänningslagen är det fråga om en prövning av utlänningslagens regler. Rätten att överklaga styrs därför av 7 a och 33 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291). Av rättspraxis framgår även att det är Migrationsverket som har talerätt i saken om vad en ansökan avser, när frågan rör tillämpning av 12 kap. utlänningslagen och personen i fråga är föremål för utvisning, se t.ex. MIG 2021:15.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2022-02-11, Holgersson, Linder, Liljeqvist, Fridström, Östman Johansson, Briheim Fällman, referent och Reimers / föredragande Burman), yttrade:

1. Vad målet gäller

Den fråga som Migrationsöverdomstolen har att ta ställning till är om Migrationsverket har rätt att överklaga migrationsdomstolens avgörande.

2. Gällande rätt i fråga om talerätt

Av 18 kap. utlänningslagen framgår när ett offentligt biträde kan förordnas i ett ärende eller mål enligt utlänningslagen.

Ett beslut om offentligt biträde som Migrationsverket har fattat får överklagas särskilt och då i samma ordning som det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet (14 kap. 8 § utlänningslagen). Migrationsverkets beslut att inte bevilja prövning enligt 12 kap. 19 b § utlänningslagen överklagas till migrationsdomstol (14 kap. 5 § utlänningslagen). En migrationsdomstols beslut överklagas till Migrationsöverdomstolen (16 kap. 9 § utlänningslagen).

Enligt förvaltningsprocesslagen gäller att om en enskild överklagar en förvaltningsmyndighets beslut ska den myndighet som först beslutade i saken vara den enskildes motpart sedan handlingarna i ärendet överlämnats till domstolen (7 a § förvaltningsprocesslagen). Av förarbetena till bestämmelsen framgår att i och med att den först beslutande förvaltningsmyndigheten kommer att vara motpart i förvaltningsdomstol, har myndigheten rätt att överklaga beslutet om det har gått myndigheten emot enligt reglerna i 33 § förvaltningsprocesslagen (prop. 1995/96:22 s. 96). Förvaltningsprocesslagen gäller dock inte om något annat föreskrivs i någon annan författning (2 § förvaltningsprocesslagen).

Lagen om offentligt biträde tillämpas när offentligt biträde ska förordnas i ett mål eller ärende enligt särskild föreskrift i lag. Bestämmelserna i lagen gäller om inte annat är särskilt föreskrivet (1 § lagen om offentligt biträde). Ett beslut enligt lagen får överklagas av den som är enskild part och av Justitiekanslern (8 § lagen om offentligt biträde).

Migrationsöverdomstolen har tidigare uttalat att Migrationsverket saknar rätt att överklaga migrationsdomstolens beslut i fråga om ersättning till offentligt biträde och att denna rätt att överklaga, för det allmännas räkning, exklusivt har tillerkänts Justitiekanslern (MIG 2010:1).

3. Migrationsöverdomstolens bedömning

Bestämmelser om offentligt biträde finns i både utlänningslagen och lagen om offentligt biträde. Lagen om offentligt biträde ska tillämpas när ett offentligt biträde ska förordnas i ett mål eller ärende enligt en särskild föreskrift i lag, exempelvis enligt bestämmelserna i 18 kap. utlänningslagen. Bestämmelserna i lagen om offentligt biträde gäller om inget annat är särskilt föreskrivet. Utlänningslagen innehåller inte någon bestämmelse som reglerar frågan om vem som har rätt att överklaga ett beslut om förordnande av offentligt biträde. I lagen om offentligt biträde finns däremot en bestämmelse i 8 §, som reglerar vem som har rätt att överklaga beslut enligt lagen. Denna rätt tillkommer den som är enskild part och Justitiekanslern. Bestämmelsen är en sådan speciallagstiftning som ska tillämpas före de generella bestämmelserna om klagorätt i 7 a och 33 §§ förvaltningsprocesslagen.

Det framgår varken av ordalydelsen i 8 § lagen om offentligt biträde eller av förarbetsuttalanden till denna bestämmelse att tillämpningen skulle vara begränsad till enbart frågor som uppkommer när ett offentligt biträde redan förordnats, exempelvis om ersättning till biträdet eller byte av biträde (se prop. 1996/97:9 s. 228 och prop. 2004/05:41 s. 51). Något annat framgår inte än att vad som där sägs om talerätt avser alla beslut enligt lagen, dvs. även frågor som rör förordnande av offentligt biträde. Den bestämmelsen är därför tillämplig i nu aktuellt fall.

Rätten att överklaga en migrationsdomstols avgörande av frågan om förordnande av offentligt biträde tillkommer alltså enligt 8 § lagen om offentligt biträde endast enskild part och Justitiekanslern. Det innebär att Migrationsverket inte har rätt att föra talan i målet. Migrationsverkets överklagande ska därför avvisas.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen avvisar överklagandet.

Sökord:

Litteratur: Prop. 1996/97:9 s. 228 och prop. 2004/05:41 s. 51
